
Mezinárodní sčítání vodních ptáků

Mezinárodní sčítání vodních ptáků proběhne o tomto víkendu

Ve dnech 15. a 16. ledna 2005 proběhlo v České republice rozsáhlé sčítání zimujících vodních ptáků. Tato akce probíhá každoročně v rámci Mezinárodního sčítání vodních ptáků (*International Waterbird Census*), které organizuje Wetlands International, a to již od roku 1967. V současnosti je sčítání organizováno ve více než 100 zemích 5 kontinentů. V České republice jej tradičně pořádá katedra zoologie Přírodovědecké fakulty UK ve spolupráci s Českou společností ornitologickou.

Hlavním cílem Mezinárodního sčítání vodních ptáků je monitoring početnosti vodních ptáků a jejich změn. Takto získané údaje jsou následně využity pro odhad velikosti populací, identifikaci druhů a populací s výraznými změnami početnosti. Tyto údaje pak slouží k vytipování mezinárodně významných lokalit vodního ptactva a navržení opatření směřující k zlepšení jejich ochrany. V neposlední řadě je cílem tohoto programu šíření obecného povědomí o významu vodních ptáků a jimi obývaných biotopů na lokální, národní i mezinárodní úrovni.

Česká republika se do sčítání zapojuje již od počátku akce, tedy **od ledna 1967**. Každoročně probíhalo sčítání na 50 – 176 lokalitách. Od loňského roku jsme se zaměřili na co možná nejuplněnější pokrytí území České republiky. Cílem tedy bylo sečtení vodních ptáků na co největším počtu vodních nádrží a toků po celé republice. V lednu 2004 se do tohoto programu v České republice zapojilo více než 300 dobrovolných sčítatelů z řad profesionálních i amatérských ornitologů. Kromě členů České společnosti ornitologické se od loňského roku účastní i některé skautské oddíly. K **12.ledna 2005 bylo obsazeno 514 lokalit** po celém území republiky.

Vdosavadní historii tohoto sčítání bylo na území České republiky zaznamenáno celkově 80 druhů vodních ptáků. Při posledním celostátním sčítání **v lednu 2004** bylo na **479 lokalitách zjištěno celkem 134663 exemplářů 50 druhů ptáků**. Nejpočetnějším druhem byla kachna divoká (*Anas platyrhynchos*), jež řádově přesahovala početnost ostatních nejpočetnějších druhů, dále následoval kormorán velký (*Phalacrocorax carbo*), lyska černá (*Fulica atra*), polák chocholačka (*Aythya fuligula*) a racek chechtavý (*Larus ridibundus*). Ze vzácných a ohrožených druhů vodních ptáků byli v lednu zjištěni mimo jiné kormorán malý (*Phalacrocorax pygmeus*), bukač velký (*Botaurus stellaris*), labuť zpěvná (*Cygnus olor*), berneška bělolící (*Branta leucopsis*), ostralka štíhlá (*Anas acuta*), lžičák pestrý (*Anas clypeata*), polák malý (*Aythya nyroca*), polák kaholka (*Aythya marila*) a turpan hnědý (*Melanitta fusca*).

Od roku 1971 byl v České republice zaznamenán výrazný **nárůst početnosti** kormorána velkého, kachny divoké, poláka chocholačky, poláka velkého, morčáka velkého a lisky černé. Jedním z významných faktorů ovlivňujících tento nárůst může být i oteplování klimatu a zejména oteplování tekoucích vod.. Naopak např. u drobné kachny čírky obecné se počty zimujících ptáků snížily. Z těchto změn upoutal pozornost nejen ornitologů, ale i širší veřejnosti a zvláště pak rybářů, výrazný nárůst početnosti zimujících **kormoránů velkých**, kteří knám na zimu přilétají ze severní a severovýchodní Evropy. Kormoráni se totiž živí výhradně rybami, kterých dokáží spotřebovat až 0,5 kg denně. Právě získání co nejpřesnějších údajů o početnosti takovýchto druhů ptáků je velice důležité i například pro odhad škod, které mohou působit.

Zuzana Musilová & Petr Musil

koordinátoři Mezinárodního sčítání vodních ptáků v ČR
katedra zoologie, Přírodovědecká fakulta UK
[e-mail: iwccz@post.cz](mailto:iwccz@post.cz)